

ПРАВО НА РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Република Србија
Министарство за рад, запошљавање,
борачка и социјална питања

#СРБИЈАБЕЗБАРИЈЕРА

БЕЗ
БАРИЈЕРА
УДРУЖЕЊЕ ЗА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Конвенција УН о правима особа са инвалидитетом потврђује права особа са инвалидитетом на највише стандарде здравствене заштите без дискриминације у односу на инвалидитет. Особама са инвалидитетом мора бити обезбеђен несметан приступ здравственим услугама, како у смислу структуралне и техничке опремљености, тако и у смислу едукованости здравствених радника, као и једнак и бесплатан приступ свим здравственим услугама и програмима који су намењени општој популацији укључујући и програме јавног здравља. Такође, чланом 23 Конвенције - Поштовање дома и породице, гарантована је обавеза држава стране уговорница да ће предузети ефикасне и одговарајуће мере у циљу отклањања дискриминације особа са инвалидитетом у свим питањима која се односе на брак, породицу, родитељство и личне односе, равноправно са другима.

Појам репродуктивно здравље је уведен на петој по реду Међународној конференцији о становништву и развоју која је одржана у Каиру 1994. године под покровитељством Уједињених нација. У Плану акције, који је на овој конференцији усвојило 179 националних делегација, репродуктивно здравље је дефинисано, полазећи од дефиниције здравља Светске здравствене организације, у најширем контексту као стање потпуне физичке и менталне способности, а не само одсуство болести или неспособности, у свим областима које се тичу репродуктивног система и његових функција и процеса. Овај појам је уведен с намером да се подвуче значај здравственог аспекта планирања породице и истовремено смање отпори за прихватање државне интервенције у сфери рађања. Увођење појма репродуктивног здравља у План акције сматра се и одразом новог концептуалног приступа у сфери популационе политике који је утемељен у тежњи да се успостави равнотежа између репродуктивних потреба на микро и макро нивоу и индивидуалних права и одговорности у сфери здравља, партнерских односа и родитељства.

Особе са инвалидитетом треба да имају једнака права у погледу породичног живота. Значајан сегмент права особа са инвалидитетом односи се и на њихово право да донесу одлуку о томе да постану родитељи. И када се остваре у овој улози, готово да се не говори о изазовима са којима се суочавају. Ово су код нас још увек друштвене табу-теме.

Разлози због којих се особе с инвалидитетом теже одлучују на родитељство него остале особе су следећи: социо-економски разлози (финансије, стамбена ситуација), следе тешкоће у проналажењу партнера, затим предрасуде средине, недостатак специфичних сервиса подршке, недостатак самопуздања, разлози везани за сам инвалидитет (страх од наслеђивања инвалидитета и страх за сопствено здравље).

Препреке у остваривању родитељства особа са инвалидитетом претежно су везане за њихов укупан друштвени положај који им не обезбеђује материјалну сигурност, друштвену подршку и самосталност.

Резултати спорадичних истраживања показују да постоје значајне разлике у могућности остваривања родитељства жена и мушкараца са инвалидитетом. Процењено је да се жене, због тога што им је додељена примарна улога у бризи и подизању детета/деце, теже одлучују на родитељство. Поред тога, оба пола су већином проценила да средина више осуђује и мање подржава жене у остварењу материнства, него мушкарце.

Репродуктивно здравље и право на брак и породицу тренутно у нашој земљи није у довољној мери препознато ни од стране државе, али ни од стране особа са инвалидитетом. Ипак, имати сопствену породицу и имати децу јесу можда две ствари које жене са инвалидитетом најтеже постижу у односу на жене које немају инвалидитет. Уколико узмемо у обзир да на свету око 300 милиона жена има неки облик инвалидитета, јасно је да причамо о великом проблему са којим се сва друштва суочавају.

Како би се ово стање поправило и како би се особе са инвалидитетом лакше одлучивале на родитељство, неопходан је читав низ промена у друштву као што су: отклањање предрасуда средине према особама с инвалидитетом, већа подршка државе и развијање специфичне услуге подршке родитељству, развијање свести жена са инвалидитетом о праву на брак, породицу и родитељство, економска самосталност и независност жена са инвалидитетом, већа подршка цивилног сектора, већа подршка породице.

Центар за ВТО особа са инвалидитетом

Особе са инвалидитетом имају иста права на брак, породицу и радост родитељства, као и особе које немају инвалидитет. Особе са инвалидитетом могу бити способни и брижни родитељи који пружају љубав својој деци.

Специјална гинеколошка болница “Београд” са тимом својих стручњака чини све да особама са инвалидитетом олакша могућност да добију бебу и тако остваре своје право на родитељство.

Због тога смо су у децембру 2010. године отворили Центар за вантелесну оплодњу особа са инвалидитетом. Ово је први, такав, центар у Србији и на западном Балкану.

Специјална гинеколошка болница “Београд” истовремено је успоставила сарадњу са великим бројем Удружења особа са инвалидитетом како би у директним контактима олакшали проток важних информација везаних за начине који олакшавају пут ка родитељству.

Према дефиницији Светске здравствене организације, репродуктивно здравље је стање физичког, менталног и социјалног благостања у свим областима везаним за репродуктивни систем, у свим фазама живота. Репродуктивно здравље подразумева да су људи у могућности да имају задовољавајући и безбедан полни живот и способност да имају потомство, као и слободу да одлуче да ли ће га имати, када и колико често. Саставни део овога је и право мушкараца и жена да буду информисани, да имају приступ безбедним, ефективним, доступним и прихватљивим методама планирања породице по свом избору, и право на адекватне услуге здравствене заштите који жени омогућавају безбедну трудноћу и порођај.

СПЕЦИЈАЛНА БОЛНИЦА БЕОГРАД
Центар за хуману репродукцију
Адреса:
Антифашистичке борбе 2а, 11000 Београд

Повреде кичмене мождине су у порасту у Србији и у свету. Рачуна се да код нас има преко 1500 особа са овим проблемом, а који су у репродуктивној животној фази.

Последице повреда кичмене мождине су различите код жена и мушкараца.

ПОВРЕДА КИЧМЕНЕ МОЖДИНЕ КОД ЖЕНА

Дисфункција аутономног нервног система, као последица повреде, изазива пролазан губитак менструације.

После 6–12 месеци менструација се спонтано враћа, као и репродуктивна способност. Процент спонтаних трудноћа је сличан генералној популацији. Ток трудноће је ризичнији због аутономне дисрефлексије и поремећене васкуларизације. Неки симптоми могу бити маскирани поремећеном нервном сензацијом.

Чешћи су превремени порођаји.

ПОВРЕДА КИЧМЕНЕ МОЖДИНЕ КОД МУШКАРАЦА

Последица повреде су ерективна и ејакулаторна дисфункција и лошији квалитет сперме због поремећене васкуларизације. Смањење квалитета сперме изазивају повишена температура тестиса, инфреквенција ејакулације, ендокрина дисфункција, поремећај кардиоваскуларне функције, психогени, хормонски и оксидативни стрес, леукоцитоспермија, као последица оксидативног стреса и појава цитотоксичних цитокина и АСА – антисперматозоидних антитела. Након рехабилитације и социјалне реинтеграције приступа се решавању проблема неплодности. Метода избора у решавању проблема неплодности је, у око 20% случајева интраутерина инсеминација. У највећем броју случајева, примењује се метода вантелесне оплодње, због лошијег квалитета сперме. Метода вантелесне оплодње је најчешће ИЦСИ – интра цитопласматиц сперм ињекцион. ИЦСИ је лабораторијска техника оплодње јајне ћелије директним уношењем сперматозоида у јајну ћелију помоћу микропипете (игла промера 0,5 милиметара). Користи се у случајевима када код мушкараца постоји смањен број сперматозоида различитог степена.

Процент успешности вантелесне оплодње код особа са повредом кичмене мождине је исти као и код генералне популације, односно око 35% трудноћа из једнога покушаја.

Слика је преузета са сајта ЕДФ-а

Шта је присилна стерилизација?

Особе са инвалидитетом, посебно жене и девојчице, широм света су биле принуђене да се подвргну трајним и неповратним процедурама стерилизације. То значи уклањање способности особе да има децу против њене воље.

Историски развој друштва бележи примере спровођења присилне стерилизације као облик дискриминације и контроле над репродуктивним правима жена са инвалидитетом.

Током Холокауста, нацисти су насилно стерилисали јеврејске жене. У деценијама које су уследиле, Ромкиње и трансродне особе су се такође суочавале са стерилизацијом против своје воље у Европи. Током 20. вијека, у многим земљама, укључујући САД, Немачку, Шведску и друге, дјеловао је еугенички покрет који се залагао за стерилизацију као средство „чишћења” друштва у смислу спријечавања „наслеђивања” лоших генетских особина. То је био облик насиља и дискриминације који је умањио аутономију, право на родитељство и достојанство жена са инвалидитетом.

Европски инвалидски форум (ЕДФ) покренуо је кампању тражећи од Европског парламента, Савета и Европске комисије да забране принудну стерилизацију у свим државама чланицама ЕУ као део Директиве ЕУ о насиљу над женама и насиљу у породици.

Данас живимо у друштвима које карактерише већа свиест о људским правима, достојанству и једнакости, што је довело до промена у законодавству и приступу репродуктивном здрављу, укључујући и забрану присилне стерилизације.

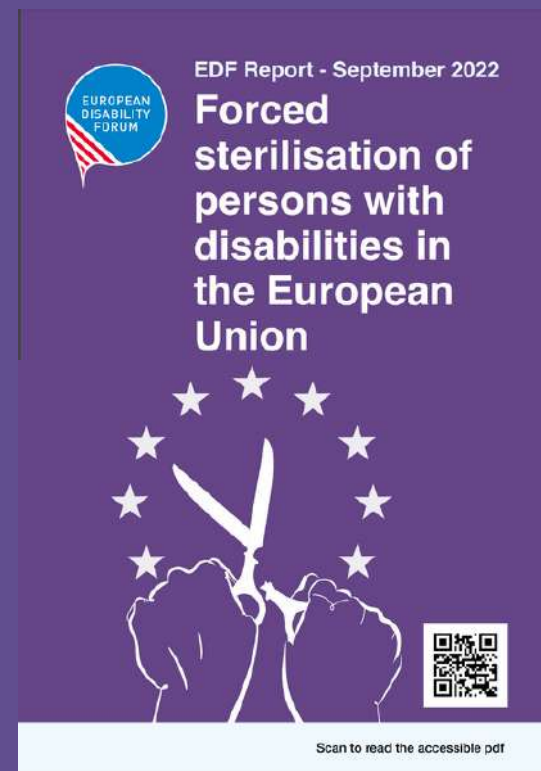
На жалост присилна стерилизација се и даље дешава!

У данашњој Европи, особе са инвалидитетом, посебно жене и девојчице, суочавају се са присилном стерилизацијом, што их само доводи у додатни ризик од злостављања.

УН су годинама изражавале забринутост због тога што земље ЕУ и даље одобравају или предузимају присилну стерилизацију, наводећи Белгију, Хрватску, Чешку, Француску, Немачку, Литванију и Словачку. Европска комисија је 8. марта објавила предлог закона о борби против насиља над женама и насиља у породици. Овај закон мора забранити и осудити присилну стерилизацију.

Пре мање од четири године, Шпанија је донела закон о окончању присилне стерилизације особа са инвалидитетом након масовног негодовања јавности .

Извештај „Присилна стерилизација особа са инвалидитетом у Европској унији“ објављен у септембру 2022. године – доступан у лако читљивој верзији – открива да најмање 13 земаља ЕУ и даље дозвољава принудну стерилизацију. Због ове неприхватљиве ситуације, позване су земље ЕУ да донесу потпуну забрану ове праксе у предстојеће законодавство о борби против насиља над женама.

РЕПРОДУКТИВНО И МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ ЖЕНА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ Академик проф. др Душица Лечић Тошевски

Жене са инвалидитетом су неретко изложене предрасудама у форми обезвређивања, невидљивости, стигматизације и ниског очекивања од стране друштвене заједнице. Често им се приписују стереотипи као што су зависност, инфантилност, беспомоћност, некомпетентност за обављање послова што доводи до пасивности и осећања личне немоћи. Развој испуњеног живота без обзира на инвалидност онемогућен је ниским самопоштовањем, срединским баријерама, стресом, недостатком социјалне подршке.

Стрес је саставни део живота који значајно утиче на живот особа са инвалидитетом. Док живе са инвалидитетом, многе жене покушавају да продуктивно раде, изграде интимне везе, одгајају породицу и живе што је могуће независније. Срединске баријере, интерперсоналне тешкоће, унутрашње препреке (ниско самопоштовање) појачавају доживљај и утицај стреса и могу отежати постизање животних циљева, укључујући и циљеве везане за репродуктивно здравље.

Одговори и могућности

Како је често неопходна помоћ многим особама са инвалидитетом, ставови и понашање породице, пријатеља и других особа имају велики утицај у охрабривању или обесхрабривању жена које желе да се остваре или оснују породицу. Мали је број студија у свету које се баве тим проблемима, а сигурно би их требало организовати и у нашој земљи. Ретке студије показале су да се изазови инвалидности могу превазићи и претворити у животне шансе. Позитиван утицај имају интензивна посвећеност раду, нарочито оном који доприноси социјалним променама. Значајну улогу имају екстензивна примена подржавајућих односа, стратегија за превладавање стреса као и утицај успешних јавних личности са инвалидитетом. Важни чиниоци су следећи – идентитет, карактеристике личности, вера у себе, утицај породице, социјална подршка, социополитички контекст.

Сексуално и репродуктивно здравље

Познато је да око 10 процената светске популација живи са инвалидитетом. Особе са инвалидитетом, као и све друге особе имају исте сексуалне и репродуктивне потребе. Конвенција и правима особа са инвалидношћу усвојена је у децембру 2006. године на 61. Генералној скупштини Уједињених нација и ратификована од свих земаља чланица (4). У Конвенцији се наводи да "особе са инвалидитетом које имају дуготрајне физичке, менталне, интелектуалне или сензорне поремећаје могу, уклањањем различитих баријера, остварити своје пуне потенцијале и делотворно учествовати у друштвеним заједницама, на истој основи као и сви други". Унапређење сексуалног и репродуктивног здравља особа са инвалидитетом мора бити укључено у програме свих земаља света као што је наведено у препорукама Светске здравствене организације (СЗО) донете 1. јануара 2009. године, које су усвојиле све земље чланице.

Службе здравствене и социјалне заштите морају се посветити уклањању баријера да би се потребе особа са инвалидитетом оствариле. Повећање свести јавности један је од важних корака, као и промена ставова, борба против стигматизације и дискриминације. Програми и социјална политика треба да укључе организације особа са инвалидитетом ("Ништа о нама, без нас"). Неопходно је да се спречи дискриминација особа са инвалидитетом у свим областима, посебно у областима везаним за брак, породицу, родитељство и партнерске односе, планирање породице, фертилитет и породични живот.

У области сексуалног и репродуктивног здравља као важних аспеката живота, особе са инвалидитетом не смеју бити маргинализоване и дискриминисане. Жене и парови са инвалидитетом имају право да сами одлуче да ли и када желе да добију децу, као и право да добију сваку врсте помоћи, подршке и охрабрења. На жалост, особе са инвалидитетом три пута чешће су жртве физичког и сексуалног злостављања.

Трудноћа жена са физичком и интелектуалном инвалидношћу – психијатријске импликације

Ако постоји јединствен идентитет за сва људска бића то је жеља за животом, за једнаким правима, за прихватањем и за приликама да се остваре сопствени циљеви и вредности. Један од тих циљева је жеља за материнством, односно родитељство које, сасвим природно, имају и жене са инвалидитетом. Њихова фертилност најчешће није угрожена инвалидношћу и оне, наравно, могу имати децу. Међутим, многи аспекти се морају сагледати у зависности од физичког, менталног или физичког инвалидитета. Код њих се може догодити неопходност за порођајем царским резом, постоји и опасност од превременог порођаја и слично.

И мушкарци и жене са инвалидитетом треба да добију тачну и разумљиву информацију о сексуалном здрављу, контрацепцији и репродукцији. Важно је да жене са инвалидитетом имају прилику да са стручним особама дискутују о сексуалним темама, жељи за трудноћом, да пролазе адекватне скрининге, добијају савете пре трудноће и да имају одговарајућу пренаталну негу. Медицинске сестре и изабрани лекари дужни су да едукују и саветују жене везано за њихов животни стил и репродуктивно здравље.

Тајна зачећа представља једну од највећих мистерија живота. Догађа се, међутим, и психогени стерилитет као последица многобројних фактора, укључујући хроничан стрес. Искуство неплодности, такође, може да буде узрок стреса и депресије. Потврђено је да је око 30% неплодних жена и 10% неплодних мушкараца депресивно, као и да је депресивност превалентнија у односу на општу популацију. Код жена са инвалидитетом које су изложене хроничним стресним факторима и овај феномен мора се имати у виду. Спектар негативних емоција, попут туге, страха и осећања кривице, честе су реакције на дијагнозу неплодности и захтевају психолошку подршку.

Позитивна психологија

Један од циљева позитивне психологије је концентрисање на снагу, а не директно на проблем, што доводи до пораста самопоштовања. На пример, способност да се живи и ради са једном руком потенцијална је снага коју треба ојачавати. Неговањем оног што је најбоље код сваке јединке може се остварити испуњен и смислен живот.

Многе жене са инвалидитетом својим делима допринеле су историји људског рода. Чувена француска глумица Сара Бернар наставила је да игра и одушевљава гледаоце и после ампутације ноге. Хелен Келер била је писац, политички активиста, предавач и борац за права особа са инвалидитетом иако је у 19-ом месецу живота после озбиљне болести изгубила и вид и слух. Фрида Кало, чувена мексичка сликарка, од детињства је имала тешке последице дечије парализе, а у раној младости доживела је и тешку саобраћајну несрећу која јој је скоро уништила тело. Болови које је цео живот осећала нису је спречили да створи чудесна уметничка дела. Џилијан Меркадо је остварена америчка глумица и манекенка, иако се креће у колицима због мишићне дистрофије.

Својим јаким ставом она представља изазов идеалима лепоте и модној индустрији и велики је борац против стигматизације особа са инвалидитетом. Софија Морган, жена са параплегијом, британска је ТВ водитељка и борац за права особа са инвалидитетом.

Тами Дакворт, сенаторка Конгреса у САД, која је била прва жена пилот хеликоптера у борбеним акцијама, има ампутацију обе ноге задобијене у рату у Ираку. Упркос тој тешкој трауми постала је мајка и значајно је допринела доношењу закона о помоћи родитељима са инвалидитетом. Познате су и многе параолимпијке које су постигле велике успехе у спортским такмичењима. Жене са инвалидитетом биле су и остале инспирација и мењале су историју, а то чине и данас.

Особе са инвалидитетом способне су за квалитетан, испуњен живот, оне нису "деца мањег Бога" како је у чувеној епској поеми "Идиле Краља" написао чувени енглески песник Лорд Алфред Тенисон (О, зашто је све око нас као да је неки мањи бог створио свет/ и није имао снагу да га обликује како је требало/ док Виши Бог то није сагледао/ ушао у њега и начинио га дивним"). "Деца мањег бога" наслов је драме Марка Медофа и изванредног филма истог назива, у којем игра глуонема глумица која је због те улоге овенчана Оскаром.

Дејана Бачко из Новог Сада, рођена је 9. децембра 1994. године. Дејана говори осмехом, а спортске успехе постиже на сваком пољу на ком се опроба. Невероватним талентом за сликарство оставила је траг у ликовној уметности. Од своје девете године чланица је међународног удружења уметника и уметница који сликају устима и ногама (WDMFK), док је 2021. године на Универзитету „Едуконс“ стекла звање дипломиране ликовне уметнице. Самосталне сликарске изложбе одржала је у многим градовима широм Србије. У средњој школи почела је да се бави теквондом, а током година низала одличја на европским и светским првенствима, те је данас актуелна светска првакиња у овој дисциплини и то по други пут. Од 2019. године тренира и стреличарство, а исте године освојила је државно првенство. Своју животну причу и непрестану борбу преточила је у мотивационо говорништво, што је временом резултирало реализацијом пројекта који има за циљ да дисциплином и променом начина исхране помогне људима да уведу здраве животне навике и раде на себи и унапређењу квалитета самог живота.

Дејана се ове године остварила и у улози мајке и са својим партнером Марком Нежићем, добила ћерку Лару.

"Да, дефинитивно јесте била најсрећнија година. Једна додатна одговорност, додатан изазов, али са друге стране осећај И љубав коју ни на један други начин не бих могла осетити у толикој мери. Иако сам дала себи доста паузе И одмора, крај 2023. сам се значајније посветила И својој сликарској каријери, а И поред тога сам покренула И активирала свој Јутјуб канал под називом "ГИРЛ ВИТХ ВИНГС" на којем смо за кратко време дошли до преко 600.000+ пратилаца. Волимо да делимо свој свакодневни животни стил да другима и драго нам је да нашу љубав не држимо само за себе већ се шири даље", каже она и додаје:

"Све је помало теже, али је све много лепше. Услед доста обавеза, а и Ларе дневну рутину немамо. Гледамо да се посветимо беби када је коме zgodније и да остале обавезе одрадимо у току дана у складу са неким приоритетима. Углавном Марко буде тај који је више активан ноћу. Заиста ми пуно помаже и преко дана, али јако сам срећна и поносна на себе што сада имам храбрости, а и довољно вештина да могу сама да останем код куће са бебом и то без проблема. Пронашла сам начине како могу сама да је обучем, да је пресвучем, да је успавам, да је нахраним..." - Дејана

Кристина Грбовић из Чачка, рођена је 19. фебруара 1991. године. Снага, љубав, воља и храброст карактеришу ову младу жену која својим свакодневним деловањем жели да охрабри људе који су доживели саобраћајну незгоду да не одустају, да прихвате нове околности и наставе даље. Након повреде постала је чланица Савеза параплегичара и квадриплегичара Србије, а потом се укључила и у реализацију програма „Још увек возим” у оквиру којег у образовним установама едукује младе. По струци је дипломирани економиста, а мајчинство жена са инвалидитетом је такође тема о којој Кристина отворено говори, као самохрана мајка девојчице Лене. На овај начин настоји да оснажи жене које се налазе у истој или сличној ситуацији и пружи им подршку. Протеклих година, Кристина је узела учешће и на спортским манифестацијама, опробала се у атлетским дисциплинама, а сада већ увелико тренира стони тенис за особе у инвалидским колицима.

Моје кораке моја ћерка вероватно неће запамтити, али ћу се ја потрудити да цваки њен учиним што сигурнијим!

“У породичном дворишту уз помоћ родитеља и пријатеља саградили смо приступачну кућу у којој Лена и ја живимо саме. Велику подршку имам од родитеља, брата и снаје који живе у својим кућама поред нас. Након рехабилитације главни мотив за осамостаљивање била ми је Лена. желела сам да родитељску улогу испуним у потпуности и мислим да то добро радим. возим аутомобил са ручним командама што ми омогућава да Лену возим у школу и на друге активности. Често путујемо и ван Чачка. Научиле смо заједно да савладавамо баријере које нам се нађу на путу. Посебно мислим на архитектонске баријере. Као и свака друга мајка доста времена проводимо у парку, на дечијим рођенданским прославама...Лена учествује и на мојим активностима у Савезу параплегичара и квадриплегичара Србије, редовно одлази са мном на Републичке спортске игре, била је и на Летњој школи у Врднику. Упознала је моје пријатеље из инвалидског покрета и за њу је живот у инвалидским колицима потпуно прихватљива ствар. Увек смо разговарале отворено. И она је као и свако дете пуна питања. Мислим да је важно са децом разговарати отворено и пружити им могућност да упознају особе са инвалидитетом.” - истиће Кристина.

Александар Радишић , параолимпијац. Александрова прва спортска љубав било је скијање и фудбал. Радио је као инструктор скијања. Прве фудбалске кораке направио је у ФК “Златибор”, а затим наставио да игра у ужичкој “Слободи”, београдском “Чукарничком” и БАСК-у, док је истовремено завршавао Факултет физичке културе -ДИФ. У жеку спортске каријере и планова, Александру се догодила тешка повреда. 2009. године ушао је у параолимпијску репрезентацију Србије и у Румунији у Клузу освојио прву стонотениску, бронзану медаљу. Ради породице одлучио је да промени спорт и врати се на Златибор где и данас живи и тренира атлетику. Хицем од 31,88 метара у категорији Ф51, осим што је оборио лични рекорд, Александар је освојио бронзану медаљу у бацању чуња на Светском првенству у параатлетици, одржаном у Паризу. Тиме је испунио норму за учешће на Параолимпијским играма, које ће се одржати 2024. године у Паризу.

Још увек смо под утиском из Париза и рано је да прогнозирам шта ће бити на Параолимпијади, али мој тим и ја увек се боримо за медаљу. За тај и претходне успехе заслужна је моја тренерица Ивана Зубер, са којом сарађујем од 2019. године, али и подршка Општине Чајетине, Туристичко-рекреативног комплекса на Златибору у коме тренирам, амбуланта Физио Златибор, Туристичке организације Златибор у којој сам запослен. Огромну заслугу за мој успех има моја породица. Уз велика одрицања, најпре су ме подржали родитељи и брат, а после супруга Даниела, која је моја највећа подршка, и наше двоје деце. Бављење спортом на професионалном нивоу захтева велика одрицања од неких свакодневних уобичајних породичних обавеза. Без разумевања породице и околине тешко би остварио овакве резултате. Неопходно је да будем у кондицији а то захтева свакодневна тренирања. Спорт је моја навика, део мог живота. Знам да никада нећу престати да се бавим спортом макар то било и рекреативно. Моја најзначајнија и najlepша животна улога су моја деца. Даније и ја смо добили близанце, дупли изазов био је пред нама, трудимо се да будемо добри родитељи и мислим да у томе успевамо.”

Александар Радишић

Татјана Стојшић Петковић, психолошкиња по образовању је мајка, супруга, ћерка, психотерапеут, смех јога лидерка, психолог, водитељка психолошкоих радионица, а инвалидитет је није спречио у реализовању својих циљева.

Удата је, има две ћерке и бави се подршком жена из маргинализованих група (ромкињама, женама са инвалидитетом, женама са психосоцијалним тешкоћама), ради и са децом, али воли и животиње - има једног пса, две мачке и две корњаче.

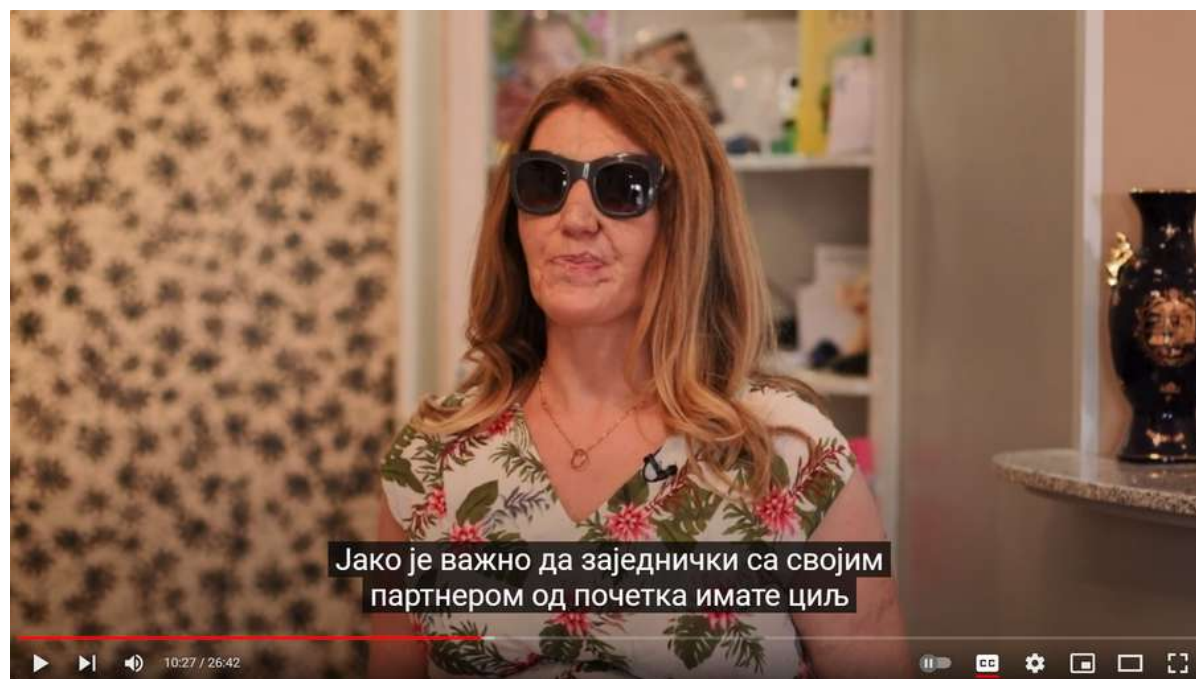
Председница је Националне организације особа са инвалидитетом, волонтер РЕСТАРТ-а, сарадник инвалидских организација које се баве подршком женама са инвалидитетом.

“Фамилија мог садашњег супруга није била одушевљена сазнањем да ће њихов мезимац оженити мене све до момента када су ме упознали. Од тада они не виде мене као особу у колицима или да ја нешто не могу. Моји родитељи, који су навикнути да од мене могу да доживе све и свашта, посматрали су ме са знаком питања када сам им рекла да ћу да се удам. Могли само да се сложе и били су ми огромна подршка. И ја сам се питала да ли је то права одлука за мене и да ли ћу то моћи да изнесем, породица, деца, обавезе, посао, инвалидитет, али љубав ми је дала снагу за даље. Када осетите да са неким можете да причате сатима, да вас интрересују исте ствари, када знате да вас неко посматра као жену, онда све препреке могу да се превазиђу. Наше друштво нема пуно информација о особама са инвалидитетом и у нашем друштву влада тренд кукања и јадиковања. Просто, јако је битно са киме се окружујете. Не памтим лоша искуства у свом животу, али сећам се када сам усписивала своје дете у вртић мене је тада васпитачица питала - а зашто би ваше дете ишло у вртић? и пита се - Па, ви радите? - о, да, ја радим, рекла сам јој тада. Дакле, један педагог који мени треба да буде подршка се чуди што ја радим.

Када сам пре пар година имала идеју да уђем у програм хранитељства посматрали су нас са чуђењем и ставовом - ем је жена са инвалидитетом, ем има своје двоје деце, ем хоће да храни друго - и милион предрасуда, али ја не посустајем” - каже Татјана.

Током 2020. године Национална организација особа са инвалидитетом Србије реализовала је пројекат „Родитељство“ који је имао за циљ смањење предрасуда и стереотипа о особама са инвалидитетом у сфери родитељства и репродуктивног здравља. Такође, производњом медијског садржаја из области родитељства циљ је подизање свест шире друштвене заједнице о праву на репродуктивно здравље особа са инвалидитетом, као и оснаживању самих особа са инвалидитетом у остваривању њихових права на родитељство, рађање и ступање у брачну заједницу.

У оквиру пројекта представљене су препреке и предрасуде са којима се особе са инвалидитетом суочавају као што су неразвијене службе подршке, предрасуде у породици и заједници, однос здравствених радника према особама са инвалидитетом и слично.

Бранка Бркић, менаџер у области маркетинга, комуникација и донација у Савезу слепих Србије. Бранка је те 2020. године током снимања била у другом стању са другим дететом, предлажемо вам да погледате Бранкину инспиративну причу на јутјуб каналу НООИС-а.

*Аняна
са порогицом*

Анела Еминагић Дураковић, бивша председница Савеза глувих и наглувих Србије живи и ради у Ужицу. У браку је са Адмиром, који је такође глува особа. О изазовима са којима се сусреће као мајка троје деце говорила је у оквиру кампање Родитељство. Анела несебично дели своја искуства и фотографије на друштвеним мрежама у циљу оснаживања особа са инвалидитетом а својим примером је доказала да не постоје границе и баријере које љубав не може да отклони.

ЧЛАНИЦЕ СПИКС-А ОСТВАРЕНЕ У УЛОЗИ МАЈКЕ

Биљана Франић
мајка и бака

Нада Матић

Борислава Перић Беба

Татјана Стојшић Петковић

Весна Драженовић

Сања Митровић

Сања Богуновић Симић

Кристина Ђорђевић

Драгана Родић

Јелена Пантовић

Наташа Стојадиновић

“КАО ГЛУВА ОСОБА И РОДИТЕЉ ГЛУВЕ ДЕЦЕ, ЖЕЛЕЛА БИХ
ДА СЕ СВАКОМ ГЛУВОМ ДЕТЕТУ ОБЕЗБЕДИ МОГУЋНОСТ
ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА”

АНЕЛА ДУРАКОВИЋ,
МАЈКА ТРОЈЕ ДЕЦЕ

“РОДИТЕЉСТВО СА ИЛИ БЕЗ ИНВАЛИДИТЕТА ЈЕ
ПОДЈЕДНАКО ЛЕПО”

КРИСТИНА ГРБОВИЋ,
МАЈКА ПЕТОГОДИШЊЕ ЛЕНЕ

“ЖЕЛЕЛА БИХ ДА НАС ДРУГИ ЉУДИ ПРИХВАТЕ, АЛИ ИСТО
ТАКО И ДА МАЈКЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ПРИХВАТЕ САМЕ
СЕБЕ КАО РАВНОПРАВНЕ ОСОБЕ, СА СВИМ ПРАВИМА”

ТАТЈАНА СТОЈШИЋ ПЕТКОВИЋ,
МАЈКА ДВЕ ЋЕРКЕ

Република Србија
Министарство за рад, запошљавање,
борачка и социјална питања

#СРБИЈАБЕЗБАРИЈЕРА

Реализацију пројекта подржао је Сектор за заштиту особа
са инвалидитетом Министарства за рад, запошљавање,
борачка и социјална питања